ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 17ης Νοεμβρίου 1992 *

Στην υπόθεση C-279/89,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τον Robert Fischer, νομικό σύμβουλο, και τον Peter Oliver, μέλος της νομικής υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayder, εκπρόσωπο της νομικής υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

υποστηριζομένη από το

Βασίλειο της Ισπανίας, εκποσωπούμενο αρχικά από τον Javier Conde de Saro και στη συνέχεια από τον José Navarro Gonzalez, γενικό διευθυντή της Υπηρεσίας Κοινοτικού Νομικού και Θεσμικού Συντονισμού, και τη Rosario Silva de Lapuerta, Abogado del Estado, προϊσταμένη της Υπηρεσίας Κοινοτικών Νομικών Διαφορών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Ισπανίας, 4 et 6, boulevard Emmanuel Servais,

παρεμβαίνον,

κατά

Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας, εκπροσωπουμένου αρχικά από τη Rosemary Caudwell και στη συνέχεια από τη S. Cochrane, του Treasury Solicitor's Department, επικουρουμένη από τους Christopher Bellamy, QC, και Christopher Vajda, barrister, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία του Ηνωμένου Βασιλείου, 14, boulevard Roosevelt,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι το Ηνωμένο Βασίλειο, επιβάλλοντας ορισμένες προϋποθέσεις για τη χορήγηση αδειών αλιείας, παρέβη τις υπο-

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

χρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 34, 48, 52 και 59 της Συνθήκης ΕΟΚ και από τους κανονισμούς (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33), 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 8), και 1251/70 της Επιτροπής, της 29ης Ιουνίου 1970, περί του δικαιώματος των εργαζομένων να παραμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 64),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους O. Due, Πρόεδρο, K. N. Κακούρη, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Zuleeg και J. L. Murray, προέδρους τμήματος, G. F. Mancini, R. Joliet, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida, F. Grévisse και D. A. O. Edward, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. Gulmann
γραμματέας: Δ. Τριανταφύλλου, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των εκπροσώπων των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 17ης Μαρτίου 1992,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Μαΐου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 11 Σεπτεμβρίου 1989, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζητεί να αναγνωρισθεί

ότι το Ηνωμένο Βασίλειο, επιβάλλοντας ορισμένες προϋποθέσεις για τη χορήγηση αδειών αλιείας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 34, 48, 52 και 59 της Συνθήκης ΕΟΚ και από τους κανονισμούς (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33), 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6), και 1251/70 της Επιτροπής, της 29ης Ιουνίου 1970, περί του δικαιώματος των εργαζομένων να παραμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 64).

2 Με διάταξη της 6ης Δεκεμβρίου 1989, το Δικαστήριο επέτρεψε στο Βασίλειο της Ισπανίας να παρέμβει υπέρ της Επιτροπής.

Οι επίψογες εθνικές προϋποθέσεις

3 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι κατά τον Sea Fish (Conservation) Act 1967 (νόμος του 1967 περί διατηρήσεως των αποθεμάτων των θαλασσίων ιχθύων), όπως έχει τροποποιηθεί με τον Fishery Limits Act 1976 (νόμος του 1976 περί ζωνών αλιείας), και τον Fisheries Act 1981 (νόμος του 1981 περί αλιείας) και κατά τον Sea Fish Licensing Order του 1983 (διάταγμα του 1983 περί αδειών αλιείας), τα νηολογημένα στο Ηνωμένο Βασίλειο αλιευτικά σκάφη πρέπει να διαθέτουν άδεια αλιείας.

4 Από 1ης Ιανουαρίου 1986, η χορήγηση αδειών εξαρτάται, για τα είδη που υπόκεινται στις βρετανικές ποσοστώσεις, από ορισμένες προϋποθέσεις που αφορούν, αφενός μεν, τις δραστηριότητες του σκάφους για το οποίο χορηγείται η άδεια, αφετέρου δε, το πλήρωμά του. Οι προϋποθέσεις αυτές αποσκοπούν στο να διασφαλιστεί ότι τα αλιευτικά σκάφη έχουν «πραγματικό οικονομικό σύνδεσμο» με το Ηνωμένο Βασίλειο και πρέπει να πληρούνται σωρευτικώς ανά πάσα στιγμή, επί ποινή ανακλήσεως των αδειών.

5 Η σχετική με τις δραστηριότητες του αλιευτικού σκάφους προϋπόθεση ήταν διατυπωμένη μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1990 ως εξής:

«i) Το σκάφος πρέπει να ασκεί τις δραστηριότητές του έχοντας ως βάση το Ηνωμένο Βασίλειο, τη νήσο Man ή τις νήσους τής Μάγχης· χωρίς να θίγεται η γενικότητά του, ο όρος αυτός λογίζεται πληρούμενος αν για κάθε εξάμηνο κάθε ημερολογιακού έτους (δηλαδή από Ιανουάριο μέχρι Ιούνιο και από Ιούλιο μέχρι Δεκέμβριο):

α) τουλάχιστον το 50 % του βάρους του αλιεύματος που εκφορτώνεται ή μεταφορτώνεται και που καλύπτεται από την παρούσα άδεια ή από οποιαδήποτε άλλη ισχύουσα κατά τον κρίσιμο χρόνο εκφορτώνεται και πωλείται στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη νήσο Man ή στις νήσους της Μάγχης ή μεταφορτώνεται προς πώληση εντός των βρετανικών αλιευτικών ορίων (British Fishery Limits), ή

β) αποδεικνύεται κατ' άλλον τρόπον ότι το σκάφος βρέθηκε σε λιμάνι του Ηνωμένου Βασιλείου, της νήσου Man ή των νήσων της Μάγχης τουλάχιστον τέσσερις φορές ανά διαστήματα τουλάχιστον δεκαπέντε ημερών.»

6 Οι σχετικές με το πλήρωμα προϋποθέσεις περιελάμβαναν μία προϋπόθεση ιθαγενείας, μία προϋπόθεση κατοικίας και μία προϋπόθεση σχετική με την κοινωνική ασφάλιση διατυπούμενες ως εξής:

«ii) Τουλάχιστον 75 % του πληρώματος πρέπει να είναι Βρετανοί υπήκοοι ή υπήκοοι κρατών μελών της ΕΟΚ [αποκλειομένων (...) μέχρι της 1ης Ιανουαρίου 1993, των Ισπανών ή Πορτογάλων υπηκόων που δεν είναι σύζυγοι ή τέκνα κάτω των 21 ετών (...) Ισπανών ή Πορτογάλων εργαζομένων, εγκατεστημένων ήδη στο Ηνωμένο Βασίλειο σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων κατόπιν της προσχωρήσεως της (...) Ισπανίας και Πορτογαλίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες όπως προβλέπεται στις σχετικές Συνθήκες Προσχωρήσεως], οι οποίοι κανονικά διαμένουν στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη νήσο Man και στις νήσους της Μάγχης· διαμονή σημαίνει διαμονή στην ξηρά και για τον σκοπό αυτό υπηρεσία σε βρετανικό πλοίο δεν υπολογίζεται ως διαμονή στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη νήσο Man και στις νήσους της Μάγχης.

iii) Ο πλοίαρχος και όλο το πλήρωμα πρέπει να καταβάλλουν εισφορές στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, ή σε αντίστοιχα συστήματα της νήσου Man ή των νήσων της Μάγχης: το σύστημα πρέπει να περιλαμβάνει τις εισφορές των κατηγοριών 1, 2 (ναυτικών) ή 4 (αυτοτελώς εργαζομένων).

7 Η Επιτροπή, επειδή έκρινε ότι οι προϋποθέσεις αυτές αντίκεινται προς το κοινοτικό δίκαιο, κίνησε κατά του Ηνωμένου Βασιλείου τη διαδικασία του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ.

8 Η πριν από την άσκηση της προσφυγής διαδικασία διεξήχθη και η παρούσα προσφυγή κατά παραβάσεως ασκήθηκε αφού είχαν υποβληθεί στο Δικαστήριο ορισμένα προδικαστικά ερωτήματα που ανέκυψαν κατά την εκδίκαση δύο διαφορών που εκκρεμούσαν ενώπιον του High Court of Justice, στο πλαίσιο των οποίων αμφισβητήθηκε το συμβιβαστό προς το κοινοτικό δίκαιο των ίδιων αυτών προϋποθέσεων. Το Δικαστήριο απάντησε στα ερωτήματα αυτά με τις αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 1989, C-3/87, Agegate (Συλλογή 1989, σ. 4459), και C-216/87, Jaderow (Συλλογή 1989, σ. 4509).

9 Κατόπιν της εκδόσεως των αποφάσεων αυτών, επειδή η Επιτροπή έκρινε ότι η σχετική με την κοινωνική ασφάλιση προϋπόθεση, ορθώς ερμηνευθείσα, συνάδει προς το κοινοτικό δίκαιο, παραιτήθηκε από την αιτίασή της όσον αφορά το συμβιβαστό της προϋποθέσεως αυτής προς τον κανονισμό 1408/71 του Συμβουλίου.

10 Όσον αφορά τις λοιπές προϋποθέσεις, από τη δικογραφία προκύπτει ότι από την 1η Ιανουαρίου 1991 το Ηνωμένο Βασίλειο κατάργησε την προϋπόθεση της ιθαγενείας για τους Ισπανούς και Πορτογάλους υπηκόους καθώς και την προϋπόθεση κατοικίας και άμβλυνε τη σχετική με τις δραστηριότητες του σκάφους προϋπόθεση. Η Επιτροπή ανέφερε ωστόσο ότι η προσφυγή της διατηρούσε το συναφές ενδιαφέρον της ώστε να επιλυθούν νομικώς ορισμένα ζητήματα τα οποία, λαμβανομένου υπόψη του προδικαστικού χαρακτήρα των υποθέσεων Agegate και Jaderow, δεν επιλύθηκαν με τις προαναφερθείσες αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 1989, ενώ άλλωστε οι προϋποθέσεις που έχουν θέσει οι βρετανικές αρχές μπορούν να τροποποιηθούν ανά πάσα στιγμή χωρίς να τηρηθεί καμιά δημοσιότητα.

11 Στην έκθεση ακροατηρίου αναπτύσσονται διεξοδικώς η εξέλιξη της διαδικασίας καθώς και οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνον καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Ως προς τη σχετική με τις δραστηριότητες του σκάφους προϋπόθεση

12 Με το δικόγραφο της προσφυγής, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η σχετική με τις δραστηριότητες του σκάφους προϋπόθεση αντίκειται προς προς το άρθρο 34 της Συνθήκης ΕΟΚ καθώς και προς τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3796/81 του Συμβουλίου, της 29ης Δεκεμβρίου 1981, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των προϊόντων αλιείας (ΕΕ L 379, σ. 1). Ισχυρίζεται συναφώς ότι ο πλοιοκτήτης, ο οποίος συμμορφώνεται είτε προς τον όρο της εκφορτώσεως των αλιευμάτων είτε προς τον όρο της περιοδικής παρουσίας, μπορεί να υποστεί σημαντική οικονομική ζημία, διότι ενδέχεται έτσι να μη μπορέσει να επωφεληθεί από τις υψηλότερες τιμές που τυχόν ισχύουν στις αγορές άλλων κρατών μελών.

13 Στις 14 Δεκεμβρίου 1989, ήτοι μετά την κατάθεση του δικογράφου προσφυγής της Επιτροπής, το Δικαστήριο εξέδωσε την προαναφερθείσα απόφαση Jaderow. Με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο έκρινε ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη, προκειμένου να επιτρέψουν σε ένα από τα σκάφη τους να αλιεύει στο πλαίσιο των εθνικών ποσοστώσεων αλιείας, ούτε να επιβάλλουν την προϋπόθεση ότι το σκάφος πρέπει να ασκεί τις δραστηριότητές του έχοντας ως βάση τους εθνικούς λιμένες, καθόσον η προϋπόθεση αυτή δεν συνεπάγεται υποχρέωση εκκινήσεως από εθνικό λιμένα για κάθε αλιευτική αποστολή (σημείο 2 του διατακτικού), ούτε να δέχονται ως μόνη απόδειξη ότι πληρούται η προϋπόθεση αυτή την εκφόρτωση μέρους των αλιευμάτων ή ορισμένη περιοδική παρουσία του σκάφους σε εθνικούς λιμένες, υπό τον όρον ότι η απαιτούμενη περιοδικότητα της παρουσίας του σκάφους στους λιμένες αυτούς δεν επιβάλλει αμέσως ή εμμέσως υποχρέωση εκφορτώσεως των αλιευμάτων σε εθνικούς λιμένες ή δεν παρακωλύει την άσκηση κανονικής αλιευτικής δραστηριότητας (σημείο 4 του διατακτικού).

14 Με το υπόμνημά της απαντήσεως, το οποίο κατέθεσε μετά τη δημοσίευση της αποφάσεως Jaderow, η Επιτροπή, χωρίς να παραιτηθεί από τον ισχυρισμό που προέβαλε με το δικόγραφο της προσφυγής, ισχυρίστηκε ότι η σχετική με τις δραστηριότητες του σκάφους προϋπόθεση δεν συμβιβάζεται προς το άρθρο 34 της Συνθήκης ΕΟΚ, διότι δεν περιλαμβάνει καμιά απαλλαγή ή εξαίρεση για τα αλιευτικά σκάφη, των οποίων η άσκηση της κανονικής αλιευτικής δραστηριότητας κινδυνεύει να παρακωλυθεί.

15 Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου προβάλλει ένσταση απαραδέκτου κατά του τελευταίου αυτού ισχυρισμού. Υποστηρίζει ότι ο ισχυρισμός αυτός μεταβάλλει το αντικείμενο της διαφοράς, διότι είναι διαφορετικός από εκείνον τον οποίο προέβαλε η Επιτροπή κατά τη διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας καθώς και με το δικόγραφο της προσφυγής· θέτει νέα νομικά ζητήματα τα οποία μπορούν να ερμηνευθούν και να εξεταστούν μόνο στο πλαίσιο της προπαρατεθείσας αποφάσεως της 14ης Δεκεμβρίου 1989, Jaderow. Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός αυτός είναι απαράδεκτος εν όψει των άρθρων 169 της Συνθήκης και 42, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας.

16 Η Επιτροπή απαντά ότι το υπόμνημα απαντήσεως δεν βαίνει πέραν του αντικειμένου της διαφοράς, το οποίο συνίσταται στο να διαπιστωθεί ότι η προϋπόθεση που αφορά την εκμετάλλευση του σκάφους αντιβαίνει στο άρθρο 34 της Συνθήκης. Με το υπόμνημα απαντήσεως η Επιτροπή, εμμένουσα στο αίτημα αυτό, προβάλλει προς στήριξή του νέο ισχυρισμό. Ο ισχυρισμός αυτός, ο οποίος ερείδεται στην απόφαση Jaredow και συνιστά νέο νομικό στοιχείο, προβάλλεται παραδεκτώς κατ' εφαρμογή του άρθρου 42, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας.

17 Η ένσταση απαραδέκτου πρέπει να γίνει δεκτή. Πράγματι, ο ισχυρισμός που προβάλλεται με το υπόμνημα απαντήσεως πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η σχετική με την εκμετάλλευση του σκάφους προϋπόθεση παρακωλύει την άσκηση κανονικής αλιευτικής δραστηριότητας. Τούτο όμως συνιστά νέα αιτίαση, στηριζόμενη σε πραγματικό ισχυρισμό ο οποίος ερείδεται νομικά στην απόφαση Jaredow. Επομένως, εν όψει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ, η Επιτροπή δεν μπορούσε να προβάλει τον ισχυρισμό αυτό κατά τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου.

18 Εν όψει της διαπιστώσεως αυτής, παρέλκει η εξέταση της δεύτερης ενστάσεως απαραδέκτου που προέβαλε η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου κατά των αποδεικτικών στοιχείων που επικαλέστηκε η Επιτροπή προς στήριξη της νέας της αιτιάσεως.

19 Όσον αφορά την αιτίαση της Επιτροπής όπως διατυπώθηκε με το δικόγραφο της προσφυγής, επισημαίνεται ότι από την απόφαση Jaredow (σκέψη 13, ανωτέρω) προκύπτει ότι, καίτοι η προϋπόθεση που αφορά την εκμετάλλευση του σκάφους μπορεί, υπό ορισμένες καταστάσεις πραγμάτων, να αποδειχθεί ασυμβίβαστη προς το κοινοτικό δίκαιο, δεν είναι καθαυτή και γενικώς αντίθετη προς τις διατάξεις του δικαίου αυτού.

20 Κατά συνέπεια, η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί.

Ως προς την εφαρμογή της προϋποθέσεως περί ιθαγενείας στους Ισπανούς και Πορτογάλους υπηκόους

21 Κατά την προϋπόθεση αυτή, το 75 % του πληρώματος αλιευτικού σκάφους πρέπει να είναι Βρετανοί υπήκοοι ή υπήκοοι κρατών μελών της Κοινότητας, αποκλειομένων, μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1993, των Ισπανών και Πορτογάλων υπηκόων.

22 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ο αποκλεισμός αυτός αντίκειται: α) στα άρθρα 52 ή 59 της Συνθήκης ΕΟΚ, ανάλογα με το αν πρόκειται για δικαίωμα εγκαταστάσεως ή για παροχή υπηρεσιών, όταν οι εν λόγω υπήκοοι είναι ανεξάρτητοι αλιείς· β) στο άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΟΚ, όταν είναι μισθωτοί· γ) στο άρθρο 11 του κανονισμού 1612/68 του Συμβουλίου, καθόσον αποκλείονται από το 75 % του πληρώματος οι Ισπανοί και Πορτογάλοι συγγενείς υπηκόων άλλων κρατών μελών που εργάζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο ως μισθωτοί ή ως μη μισθωτοί και δ) στον κανονισμό 1251/70 της Επιτροπής, καθόσον αποκλείονται από το 75 % του πληρώματος τα μέλη ισπανικής και πορτογαλικής ιθαγένειας της οικογενείας υπηκόων άλλων κρατών μελών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτού του κανονισμού.

Ως προς τα άρθρα 52 και 59 της Συνθήκης

23 Αρκεί να επισημανθεί συναφώς ότι η βαλλομένη προϋπόθεση εισάγει εις βάρος των Ισπανών και Πορτογάλων υπηκόων, οι οποίοι εργάζονται ως ανεξάρτητοι αλιείς, διάκριση λόγω ιθαγενείας, η οποία απαγορεύεται, κατά περίπτωση, από το άρθρο 52 ή 59 της Συνθήκης ΕΟΚ. Επομένως, η αιτίαση αυτή πρέπει να γίνει δεκτή.

Ως προς το άρθρο 48 της Συνθήκης

24 Η Επιτροπή εκτιμά ότι η εν λόγω προϋπόθεση αντίκειται προς το άρθρο 48 της Συνθήκης, καθόσον ενέχει διάκριση εις βάρος των Ισπανών και Πορτογάλων υπηκόων που εργάζονται ως μισθωτοί αλιείς. Προσθέτει ότι η διάκριση αυτή δεν δικαιολογείται από τα άρθρα 56, παράγραφος 1, και 216, παράγραφος 1,

της Πράξης Προσχωρήσεως του 1985, διότι οι διατάξεις αυτές, καίτοι επιτρέπουν τη διατήρηση των προϋφισταμένων της προσχωρήσεως περιορισμών, ουδόλως εξουσιοδοτούν τα κράτη μέλη να επιβάλλουν νέους περιορισμούς στους Ισπανούς και Πορτογάλους εργαζομένους.

25 Υπενθυμίζεται, πρώτον, ότι μια προϋπόθεση αποκλείουσα την απασχόληση σε αλιευτικό σκάφος που φέρει τη σημαία κράτους μέλους μισθωτών υπηκόων άλλου κράτους μέλους, ακριβώς λόγω της ιθαγενείας τους, αντίκειται προς το άρθρο 48 της Συνθήκης. Εντούτοις, όσον αφορά τους Ισπανούς και Πορτογάλους μισθωτούς, τα άρθρα 55, 56, 215 και 216 της Πράξεως Προσχωρήσεως του 1985 εισήγαγαν παρέκκλιση μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1992 από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

26 Το Δικαστήριο, ερμηνεύοντας με την προαναφερθείσα απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1989, Agegate, τα άρθρα 55 και 56 της Πράξεως Προσχωρήσεως του 1985, έκρινε ότι δεν απαγορεύουν εθνική ρύθμιση ή πρακτική κατά την οποία οι Ισπανοί εργαζόμενοι αποκλείονται, μέχρι 1ης Ιανουαρίου 1993, από το 75 % του πληρώματος των σκαφών αυτών, υπό την επιφύλαξη ότι ο περιορισμός αυτός, εισαχθείς μετά την Πράξη Προσχωρήσεως του 1985, δεν επιδεινώνει σε καμιά περίπτωση την κατάσταση των Ισπανών εργαζομένων και δεν αφορά τους Ισπανούς υπηκόους που απασχολούνται ήδη ως εργαζόμενοι, κατά τον χρόνο της προσχωρήσεως, στο βρετανικό έδαφος ή σε βρετανικό σκάφος, εφόσον η σχέση εργασίας συνδέεται αρκετά στενά με το έδαφος αυτό.

27 Τα άρθρα 215 και 216, παράγραφος 1, της Πράξεως Προσχωρήσεως του 1985 περιλαμβάνουν, όσον αφορά τους Πορτογάλους εργαζομένους, πανομοιότυπες διατάξεις προς τις διατάξεις των άρθρων 55 και 56, παράγραφος 1, της ιδίας Πράξεως για τους Ισπανούς εργαζομένους.

28 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν η επίδικη προϋπόθεση συνιστά περιοριστικό μέτρο που επιδεινώνει τη θέση των Ισπανών και Πορτογάλων εργαζομένων και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, αν θεσπίστηκε σε χρονικό σημείο κατά το οποίο δεν επιτρεπόταν πλέον στο Ηνωμένο Βασίλειο να λάβει τέτοιο μέτρο.

29 Όσον αφορά το πρώτο ερώτημα, επισημαίνεται ότι, κατά τον British Fishing Boats Act 1983 (νόμος του 1983 περί βρετανικών αλιευτικών σκαφών) και τον British Fishing Boats Order 1983 (διάταγμα του 1983 περί βρετανικών αλιευτικών σκαφών), ένα βρετανικό σκάφος δεν μπορούσε να αλιεύει και να μεταφορτώνει ψάρια εντός της βρετανικής ζώνης αλιείας ούτε να εκφορτώνει ψάρια στο Ηνωμένο Βασίλειο, παρά μόνον εφόσον το 75 % τουλάχιστον των μελών του πληρώματός του αποτελούνταν από Βρετανούς υπηκόους ή υπηκόους άλλων κρατών μελών. Δεδομένου ότι η Ισπανία και η Πορτογαλία δεν ήταν την εποχή εκείνη μέλη της Κοινότητας, οι Ισπανοί και Πορτογάλοι υπήκοοι αποκλείονταν από το 75 % του πληρώματος. Μπορούσαν ωστόσο να εργαστούν σε βρετανικά σκάφη που ασκούσαν τις δραστηριότητές τους εκτός της ζώνης αλιείας του Ηνωμένου Βασιλείου, εφόσον η βρετανική νομοθεσία δεν προέβλεπε συναφώς καμιά προϋπόθεση.

30 Η επίδικη προϋπόθεση καλύπτει εν μέρει την προϋπόθεση του 1983 και περιλαμβάνει πρόσθετο περιορισμό σε σχέση με εκείνη. Πράγματι, η προϋπόθεση του 1983 ίσχυε για: α) την αλιεία παντός είδους ιχθύων είτε υπόκεινται είτε όχι στο καθεστώς των ποσοστώσεων και β) το εσωτερικό της βρετανικής ζώνης αλιείας. Τουναντίον, η επίδικη προϋπόθεση αφορά: α) τα είδη που υπόκεινται σε ποσοστώσεις, β) σε όλες τις διαιρέσεις CIEM (Διεθνές Συμβούλιο Εξερευνήσεως των Θαλασσών) όπου υφίστανται ποσοστώσεις του Ηνωμένου Βασιλείου, είτε βρίσκονται στο εσωτερικό της βρετανικής ζώνης αλιείας είτε εκτός αυτής. Κατά συνέπεια, η επίδικη προϋπόθεση, καθόσον αφορά την αλιεία ειδών που υπόκεινται σε βρετανικές ποσοστώσεις εκτός της ζώνης αλιείας του Ηνωμένου Βασιλείου, επιδεινώνει την κατάσταση των Ισπανών και Πορτογάλων εργαζομένων.

31 Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου ισχυρίζεται ότι δεν υφίσταται επιδείνωση, διότι τα βρετανικά σκάφη τα οποία από το 1983 ασκούσαν τις δραστηριότητές τους εκτός της βρετανικής ζώνης αλιείας υπόκεινταν ωστόσο, εντός της ιρλανδικής ζώνης αλιείας, σε παρόμοια προϋπόθεση, την οποία τους επέβαλλε η Ιρλανδία από το 1983. Από τούτο προκύπτει ότι οι Ισπανοί και οι Πορτογάλοι υπήκοοι αποκλείονταν, ήδη από την ημερομηνία αυτή, από το 75 % του πληρώματος των βρετανικών σκαφών, τόσο εντός της βρετανικής όσο και εντός της ιρλανδικής ζώνης αλιείας.

32 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Πράγματι, η ρήτρα standstill (μη μεταβολής της καταστάσεως) που περιλαμβάνεται στα άρθρα 56, παράγραφος

1, και 216, παράγραφος 1, της Πράξεως Προσχωρήσεως του 1985 επιτρέπει στο Ηνωμένο Βασίλειο να διατηρεί σε ισχύ μόνο τις προϋφιστάμενες εθνικές διατάξεις. Κατά συνέπεια, οι περιορισμοί που επιβάλλουν άλλα κράτη μέλη δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη προκειμένου να εφαρμοστεί η ρήτρα αυτή.

33 Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, αρκεί η διαπίστωση ότι το επίμαχο μέτρο τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1986, ήτοι κατά την ίδια την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ της Πράξεως Προσχωρήσεως του 1986· δεν μπορεί επομένως να θεωρηθεί ως προγενέστερο της Πράξεως αυτής.

34 Επομένως, ο πρόσθετος περιορισμός που εισήγαγε η επίδικη προϋπόθεση έναντι των Ισπανών και Πορτογάλων υπηκόων δεν μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει των μεταβατικών διατάξεων της Πράξεως Προσχωρήσεως του 1985.

35 Διευκρινίζεται ότι, καθόσον η επίδικη προϋπόθεση αφορά τις ποσοστώσεις εντός της βρετανικής ζώνης αλιείας, πρέπει τουναντίον να θεωρηθεί ότι διατηρεί σε ισχύ προϋφιστάμενο περιορισμό. Ως εκ τούτου, δικαιολογείται από τις μεταβατικές διατάξεις της Πράξεως Προσχωρήσεως. Εντούτοις, σύμφωνα με την προαναφερθείσα απόφαση Agegate, ο προϋφιστάμενος αυτός περιορισμός δεν μπορεί να ισχύσει για τους Ισπανούς υπηκόους που απασχολούνταν ήδη ως εργαζόμενοι, κατά τον χρόνο της προσχωρήσεως, στο βρετανικό έδαφος ή σε βρετανικό σκάφος, εφόσον η σχέση εργασίας συνδέεται αρκετά στενά με το έδαφος αυτό.

36 Κατά συνέπεια, ο αποκλεισμός των Ισπανών και Πορτογάλων μισθωτών από το 75 % του πληρώματος βρετανικού σκάφους αντίκειται προς το άρθρο 48 της Συνθήκης, καθόσον αφορά την αλιεία ειδών που υπόκεινται σε βρετανικές ποσοστώσεις εκτός της ζώνης αλιείας του Ηνωμένου Βασιλείου.

Ως προς τους κανονισμούς 1612/68 του Συμβουλίου και 1251/70 της Επιτροπής

37 Επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι τα δικαιώματα των μελών της οικογενείας εργαζομένου βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 1612/68 του Συμβουλίου και του κανονισμού 1251/70 της Επιτροπής απορρέουν από τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στον εργαζόμενο στην οικογένεια του οποίου ανήκουν τα εν λόγω μέλη.

38 Επομένως, στην περίπτωση εργαζομένου ο οποίος απασχολούνταν ήδη στο Ηνωμένο Βασίλειο προ της προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας και είναι υπήκοος κράτους που ήταν ήδη μέλος της Κοινότητας, τα μέλη της οικογενείας του που είναι ενδεχομένως Ισπανοί ή Πορτογάλοι υπήκοοι έχουν δικαιώματα τα οποία αντλούν από τους προμνημονευθέντες κανονισμούς, ανεξάρτητα από τις μεταβατικές διατάξεις της Πράξεως Προσχωρήσεως του 1985.

39 Επομένως, ο αποκλεισμός των εν λόγω Ισπανών και Πορτογάλων υπηκόων από το 75 % του πληρώματος βρετανικού σκάφους αντίκειται προς το άρθρο 11 του κανονισμού 1612/68 του Συμβουλίου και προς τον κανονισμό 1251/70 της Επιτροπής.

Ως προς την προϋπόθεση της κατοικίας

40 Κατά την προϋπόθεση αυτή, οι Βρετανοί υπήκοοι ή οι υπήκοοι άλλου κράτους μέλους που αποτελούν το 75 % του πληρώματος αλιευτικού σκάφους πρέπει να κατοικούν στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου, στη νήσο Μαν και ή στις νήσους της Μάγχης.

41 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η προϋπόθεση αυτή αντίκειται προς το άρθρο 48 της Συνθήκης, όσον αφορά τους αλιείς που εργάζονται ως μισθωτοί, και προς τα άρθρα 52 και 59 της Συνθήκης, όσον αφορά τους μη μισθωτούς αλιείς.

42 Διαπιστώνεται συναφώς ότι το Ηνωμένο Βασίλειο, επιβάλλοντας την προϋπόθεση αυτή αποκλείει εμμέσως από το 75 % του πληρώματος αλιευτικού σκάφους τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών, λόγω της ιθαγενείας τους.

Πράγματι, οι Βρετανοί υπήκοοι κατοικούν, στη μεγάλη πλειονότητά τους, στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου και επομένως πληρούν αυτομάτως την προϋπόθεση αυτή, ενώ οι υπήκοοι των άλλων κρατών μελών θα έπρεπε, στις περισσότερες περιπτώσεις, να μεταφέρουν την κατοικία τους στο Ηνωμένο Βασίλειο, προκειμένου να πληρούν την ίδια αυτή προϋπόθεση (βλ. απόφαση της 25ης Ιουλίου 1991, C-221/89, Factortame, Συλλογή 1991, σ. II-3905, σκέψη 32).

43 Κατά συνέπεια, η προϋπόθεση της κατοικίας αντίκειται προς τα άρθρα 48, 52 και 59 της Συνθήκης ΕΟΚ.

44 Η διαπίστωση αυτή δεν μεταβάλλεται από το γεγονός ότι η προϋπόθεση αυτή επιβάλλεται για τις άδειες αλιείας στο πλαίσιο των βρετανικών ποσοστώσεων. Πράγματι, με την προαναφερθείσα απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1989, Agegate, το Δικαστήριο έκρινε ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να ορίζουν, ως προϋπόθεση για τη χορήγηση αδείας στα σκάφη τους να αλιεύουν στο πλαίσιο των ποσοστώσεων αλιείας που τους έχουν χορηγηθεί, ότι το 75 % του πληρώματος του συγκεκριμένου σκάφους πρέπει να κατοικεί στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους (σημείο 2 του διατακτικού).

45 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων προκύπτει ότι:

Το Ηνωμένο Βασίλειο,

— αποκλείοντας από το 75 % του πληρώματος αλιευτικού σκάφους υπό βρετανική σημαία, το οποίο 75 % πρέπει να αποτελείται από Βρετανούς υπηκόους ή υπηκόους άλλων κρατών μελών, α) τους Ισπανούς και Πορτογάλους υπηκόους που ασκούν, ως μισθωτοί, την αλιεία ειδών υποκειμένων σε βρετανικές ποσοστώσεις εκτός της ζώνης αλιείας του Ηνωμένου Βασιλείου, β) τους Ισπανούς και Πορτογάλους υπηκόους, που απασχολούνται ως ανεξάρτητοι ναυτικοί αλιείς, και γ) τους Ισπανούς και Πορτογάλους υπηκόους, μέλη της οικογενείας υπηκόου κράτους που ήταν ήδη μέλος της Κοινότητας προ της προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, και

— επιβάλλοντας στους υπηκόους άλλων κρατών μελών που ανήκουν σ' αυτό το 75 % του πληρώματος να κατοικούν στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου, της νήσου Μαν ή των νήσων της Μάγχης,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 48, 52 και 59 της Συνθήκης ΕΟΚ, από το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας, και από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1251/70 της Επιτροπής, της 29ης Ιουνίου 1970, περί του δικαιώματος των εργαζομένων να παραμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας.

46 Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.

Επί των δικαστικών εξόδων

47 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Πάντως, κατά την παράγραφο 3, πρώτο εδάφιο, του ιδίου άρθρου, το Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Δεδομένου ότι η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή ηττήθηκαν εν μέρει, κάθε διάδικος πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά του έξοδα. Το Βασίλειο της Ισπανίας, παρεμβαίνον, θα φέρει, σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Το Ηνωμένο Βασίλειο, αποκλείοντας από το 75 % του πληρώματος αλιευτικού σκάφους υπό βρετανική σημαία, το οποίο 75 % πρέπει να αποτελείται από Βρετανούς υπηκόους ή υπηκόους άλλων κρατών μελών, α) τους Ισπανούς και Πορτογάλους υπηκόους που ασκούν, ως μισθωτοί, την αλιεία ειδών υποκειμένων σε βρετανικές ποσοστώσεις εκτός της ζώνης αλιείας του Ηνω-

μένου Βασιλείου, β) τους Ισπανούς και Πορτογάλους υπηκόους, που απασχολούνται ως ανεξάρτητοι ναυτικοί αλιείς, και γ) τους Ισπανούς και Πορτογάλους υπηκόους, μέλη της οικογενείας υπηκόου κράτους που ήταν ήδη μέλος της Κοινότητας προ της προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, και επιβάλλοντας στους υπηκόους άλλων κρατών μελών που εμπίπτουν σ' αυτό το 75 % του πληρώματος να κατοικούν στο έδαφος του Ηνωμένου Βασίλειου, της νήσου Μαν ή των νήσων της Μάγχης, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 48, 52 και 59 της Συνθήκης ΕΟΚ, από το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας, και από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1251/70 της Επιτροπής, της 29ης Ιουνίου 1970, περί του δικαιώματος των εργαζομένων να παραμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας.

2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.

Due Κακούρης Rodríguez Iglesias Zuleeg

Murray Mancini Joliet

Schockweiler Moitinho de Almeida Grévisse Edward

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Νοεμβρίου 1992.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

J.-G. Giraud O. Due